

"El franquisme va acabar dràsticament amb les escoles evangèliques"

Dij, 9/07/2015 per Catalunya Religió

(David Casals -CR) Són una de les víctimes del franquisme més desconegudes: les escoles evangèliques que, a partir de finals del segle XIX, van obrir a Barcelona i moltes altres ciutats catalanes, i també a altres punts de la geografia de l'Estat.

"És un tema poc estudiat i el país està en deute amb el poble evangèlic, qui va sofrir de manera dramàtica" el franquisme. Ho ha dit aquest dimecres el director d'Afers Religiosos de la Generalitat, **Enric Vendrell**, en la clausura sobre la primera jornada que ha dedicat l'administració catalana a aquests centres. Persecució per motius religiosos, control policial, censura i empresonament... i abans de la repressió franquista, la primera església que es crema a Barcelona va ser protestant, juntament amb altres escoles d'aquesta comunitat.

"Època daurada"

Situem-nos. Espanya, 1868. Acaba de triomfar la revolució liberal i Isabel II ha d'exiliar-se. És en aquest context on, per primera vegada, arrelen a Catalunya i a la resta de l'Estat diferents missions evangèliques. Metodistes. Presbiterians i reformats. Assemblees de Germans. Baptistes.

Aquestes primeres missions tenen un element característic: inclouen l'obertura d'un temple protestant i d'una escola, dirigida a nens, nenes i adults, per combatre l'elevadíssim analfabetisme de l'època, superior al 60%.

La [primera església protestant a Barcelona](#) va obrir al 1869 al carrer Riereta, i poc després comencen a obrir altres esglésies i escoles als barris del Raval, Poblenou, El Clot, Born, Barceloneta, Gràcia. També s'estenen a altres punts de la geografia catalana: L'Hospitalet, Vilafranca del Penedès, Rubí, Monistrol de Montserrat, Terrassa, Sabadell, Reus, Llançà, Sant Vicenç de Castellet, Vilabertran (on l'escola estava situada a l'antiga abadia, que una missió protestant va comprar) i Caldes de Montbui.

"Entre 1870 i 1892 van passar per aquests centres 20.000 infants", que segons l'historiador **Frederico Vázquez Osuna**, sobresortien per la seva metodologia. "Eren krauixistes, les classes es feien de 8 a 11 i de 13 a 17 hores, començaven el dia cantant un himne, fent oració i llegint la Bíblia.

"Entre les assignatures que s'oferien: lectura, escriptura, història, geografia, naturals, treballs manuals". És una "època daurada" malgrat les dificultats que el poder públic posa els protestants, durant la Restauració i especialment, durant la dictadura de Primo de Rivera, on hi va haver "menyspreu" i "discriminació", detalla l'historiador, autor de l'estudi impulsat per l'Ajuntament de Barcelona '[Les Esglésies Evangèliques Històriques de Barcelona](#)'.

La República, alegria per la comunitat protestant

La República fou un règim laic, que es visqué com una "gran alegria" per a la comunitat protestant. Per fi, es regularen a tot l'Estat el matrimoni i l'enterrament civils. Tot i això, aquesta "alegria" duraria ben poc. Amb l'excepció de l'inici de la Guerra Civil i els Fets de 1937, el poble evangèlic català va viure la guerra amb una relativa normalitat.

Tot i això, hi ha una dada encara molt desconeguda. "El juliol de 1936, la primera església que es crema a Barcelona no és catòlica, sinó protestant: la [comunitat metodista del Clot](#)" recalca Vázquez Osuna. També van "cremar" l'església i escoles del Poblenou, que ja no van tornar a obrir després, i també a L'Hospitalet i al temple baptista de Badalona.

El "saqueig"

Quan a principis de 1939 les tropes franquistes arriben a la capital catalana, van "saquejar" la sinagoga del carrer Avenir i el temple baptista del carrer Riera de Sant Miquel, "d'on se'n van emportar les copes i la safata de plata" amb què es feia el Sant Sopar.

Es van tancar tots els llocs de culte no catòlics (amb l'excepció de la comunitat evangèlica de parla alemanya de Barcelona). Les esglésies van poder obrir a partir de 1945, però les escoles no ho van fer mai més. El "nacionalcatolicisme" les va exterminar.

Els mestres foren represaliats, molts pastors van haver d'exiliar-se, i els cultes es van passar a fer als menjadors de les cases, amb el perill que els podien denunciar, ja que una reunió de més de 20 persones era considerada "concentració il·lícita". "Tampoc podien cantar", tret definitori de la litúrgia protestant.

Reobertura però la repressió segueix

La victòria dels Aliats a la Segona Guerra Mundial va forçar al Règim, "obligat per Estats Units i Regne Unit", a permetre l'obertura d'alguns llocs de cultes. Tot i això, es van assaltar molts temples, i continuaven les dificultats dels fidels, especialment a l'hora de casar-se, si prèviament havien estat batejats a l'Església Catòlica calia fer apostasia i es posaven tota mena de dificultats, que fins i tot arribaven a l'hora d'enterrar-se.

La situació comença a canviar coincidint amb el Concili Vaticà II, tot i que la llibertat religiosa plena no arribarà fins la Constitució de 1978, segons Vázquez Osuna.

"Els pares se la van jugar molt"

La jornada va tenir lloc a Barcelona, a la seu del Memorial Democràtic al barri del Raval, institució de la Generalitat que ha l'ha coorganitzat juntament amb Afers Religiosos. Hi van participar el director de l'escola adventista [Col·legi Urgell](#) de Barcelona, **Antonio Polo**, i el pastor evangèlic de Terrassa **David Muniesa**.

Polo va recordar que l'escola adventista es va formar el 1960 per iniciativa d'un grup de pares, va començar amb dos professors. "L'inspector va venir i va dir que teníem dues errades: no hi havia ni crucifix ni una fotografia de Franco a les aules.

Els pares se la van jugar molt" perquè el projecte sortís endavant. El centre té 350 alumnes d'Educació Infantil, Primària i ESO, la meitat dels alumnes són de famílies evangèliques, i és un centre "amb infants de tots els continents i de totes les religions". També sobresurt per oferir un menú vegetarià, ja que des del segle XIX els adventistes han prioritzat la salut pública i la lluita per una bona alimentació.

Muniesa, que durant la postguerra va viure a L'Estartit (Girona) i que procedia d'una família de llarga tradició protestant, va explicar que el professor de l'única escola de la localitat era un capellà, que li va dir a la mare del llavors infant: "Si vol que el nen vulgui anar a col·legi, ha d'anar a missa". Estudià a casa, fins que arribà un mestre nou al municipi, que li va tornar a obrir les portes del Col·legi, i fou ordenat pastor després d'estudiar batxillerat "i al seminari clandestí de les esglésies baptistes".

[Fotografies: Primera Església Protestant a Rubí]